

Diakonissa-
laitos

Ihmistä tähän tässä on kysymys.

Ratkaisumme hallituskaudelle 2027–2031

Sisältö

Kohti ihmisarvovaaleja	4
1 Poistetaan pitkäaikaisasunnottomuus	6
2 Puolitetaan huumekuolemat	8
3 Palautetaan nuorten luottamus tulevaan	12
4 Ihmisarvo ei riipu paikasta tai papereista	16
5 Väheneviä sote-resursseja on käytettävä vaikuttavasti	18
Lähdeluettelo	20
Muistiinpanoja	22

Kohti ihmisarvovaaleja

Seuraavissa vaaleissa ratkaistaan, miten ihmisarvo toteutuu Suomessa. Ihmisarvo kuuluu jokaiselle ihmiselle riippumatta hänen taustastaan, teoistaan, aikaansaannoksistaan, sukupuolestaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan, ihonväristään, kansallisuudestaan, uskonnostaan tai yhteiskunnallisesta asemastaan.

Valtaosa suomalaisista ajattelee, että ihmisarvo ei tällä hetkellä toteudu Suomessa kaikkien kohdalla.¹ Asunnottomuus on lisääntynyt viime vuosina. Suomi on edelleen Euroopan kärkeä nuorten huumekuolemissa. Nuorten usko tulevaan laahaa pohjamudissa. Ihmisiä jää palveluiden ulkopuolelle.

Diakonissalaitos katsoo tulevaisuutta niiden ihmisten näkökulmasta, joiden arjessa päätökset näkyvät heti: onko koti, pääseekö hoitoon ajoissa, pysyykö mukana koulussa, työssä ja

yhteisöissä. Eduskuntavaaleissa 2027 voidaan tehdä Suomesta maa, jossa useampi voi elää ihmisarvoista elämää.

Kutsummekin nyt sinut mukaan vahvistamaan ihmisarvoa seuraavissa eduskuntavaaleissa. Olit sitten itse ehdolla tai äänestäjä, sinulla on mahdollisuus tehdä valintoja, jotka auttavat ihmisarvon toteutumista Suomessa. Koska ihmisistähän tässä on kysymys.

Nostamme keskusteluun viisi asiaa, joissa muutos on mahdollinen ja vaikutus on suuri.

Ratkaisumme seuraavalle hallituskaudelle:

- 1** Poistetaan pitkäaikaisasunnottomuus
- 2** Puolitetaan huumekuolemat
- 3** Palautetaan nuorten luottamus tulevaan
- 4** Ihmisarvo ei riipu papereista tai paikasta
- 5** Väheneviä sote-resursseja on käytettävä vaikuttavasti

**Ihmisistähän
tässä on
kysymys.**

1 Poistetaan pitkäaikaisasunnottomuus

Jokaisella ihmisellä on taustaan ja elämäntilanteeseen katsomatta oikeus omaan kotiin. Asunto on lähtökohta ja perusta kuntoutumiselle, ei toisin päin.

Suomen asunnottomien määrä kasvaa jo toista vuotta

Vuonna 2025 Suomessa oli 4 579 yksin elävää asunnotonta, heistä noin 1 300 pitkäaikaisasunnotonta.² Kasvussa on erityisesti alle 25-vuotiaiden, naisten ja ulkomaalaistaustaisten asunnottomuus. Myös pitkäaikaisasunnottomien määrä nousi ensimmäistä kertaa viiteen vuoteen. Asunto ensin -palvelujen piirissä olevat asiakkaat ovat entistä huonokuntoisempia ja heidän ongelmansa monimutkaistuvat. Suunta täytyy pysäyttää.

Asunnottomuus tulee yhteiskunnalle huomattavasti kalliimmaksi kuin asuttaminen. Säästöjen minimiarviona voidaan pitää noin 15 000 € henkilöä kohden vuodessa.³ Vakaa asu-

minen luo pohjan elämänhallinnalle, ehkäisee kalliita päivystyskäyntejä ja kriisipalveluita sekä lisää osallisuutta yhteiskuntaan.

Asunto ensin -mallissa keskeistä on asumisen pysyvyys ja palveluun kytkeytyvä yksilöllinen tuki asumiseen sekä kuntoutumiseen. Malli on myös kansainvälisessä tutkimuksessa todettu tehokkaaksi keinoksi vähentää pitkäaikaisasunnottomuutta.

Maksuhäiriöiden ja vuokravelkojen kasvu sekä niistä seuranneet hädät pahentavat asunnottomuustilannetta. Tarvitaan toimivampia ja ennakoivia keinoja ehkäistä vuokravelkojen kertyminen silloin, kun ihminen ei syystä tai toisesta pysty huolehtimaan vuokranmaksusta. Yksi vaikuttava ratkaisu on välitystilien laajempi käyttöönotto. Lisäksi tärkeää on, että Kelan asumistukea koskevat päätökset syntyvät riittävän nopeasti. Näin vuokranantajalle maksettava asumistuki voidaan ohjata eteenpäin ennen kuin vuokravelkaa ehtii muodostua.

**Asunnottomuus
tulee kalliiksi.**

Kirjausehdotuksemme hallitusohjelmaan

1 Turvataan Asunto ensin -mallin toteutuminen

Vahvistetaan ja turvataan Asunto ensin -mallin toteutuminen ja kehittäminen siten, että jokaisella on oikeus pysyvään kotiin ja yksilölliseen tukeen. Tuetaan asunnottomuutta kokeneiden siirtymiä Asunto ensin -palveluissa sekä siitä eteenpäin.

2 Ennaltaehkäistään vuokravelkojen kertymistä ja häättöjä

Varmistetaan välitystilin valtakunnallinen yhdenvertaisuus velvoittamalla hyvinvointialueita ottamaan välitystilin laajemmin käyttöön. Kehitetään samalla käytäntöjä, joilla ehkäistään häättöjä ja vuokravelan syntymistä.

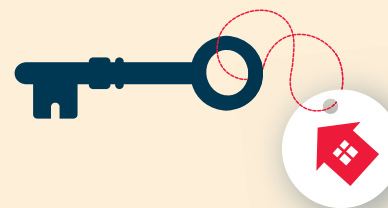
Vuonna 2025 Suomessa oli

4 579

yksin elävää asunnotonta

1 306

heistä oli pitkäaikais-
asunnotonta

2 Puolitetaan huumekuolemat

Huumekuolemien puolittaminen on mahdollista ja inhimillisesti välttämätöntä. Se edellyttää tutkitusti vaikuttavien keinojen käyttöönottoa ja katkeamattomia hoitopolkuja.

Pirstaleisella hoitopolulla voi olla kohtalokkaat seuraukset

Vuonna 2024 nuorten huumekuolemat kääntyivät laskuun. Silti 40 nuorta, eli joka viides 15–24-vuotiaana kuollut, menehtyi huumeisiin.⁴

Varhainen, viiveetön hoitoon pääsy vähentää huumekuolemien riskiä välittömästi. Yliannostuskuolemat ovat 3–5 kertaa harvinaisempia hoidossa kuin sen ulkopuolella.^{5,6} Palveluiden pirstaleisuus aiheuttaa kuitenkin merkittäviä ongelmia hoitoon pääsyssä. Jatkuvuus vaarantuu varsinkin nivelvaiheissa, kuten siirtäessä nuorten palveluista aikuisten palveluihin.

Päihdepolitiikassa on siirryttävä rankaisukeskeisyydestä kohti tutkituun näyttöön perustuvaa hoitoa. Vaikuttavaksi todettuja menetelmiä ovat muun muassa lääketieteellinen

opioidikorvaushoito, stimulanttihoitoon palkkiohoito sekä valvotut käyttöhuoneet.

Yksi tutkitusti vaikuttavimmista tavoista vähentää opioidiriippuvuuden haittoja on korvaushoito, jonka piirissä olevan potilaan riski kuolla voi jopa puolittua.⁷ Palkkiohoidon hyötyjä ovat puolestaan hoitoon kiinnittymisestä aiheutuvat säästöt esimerkiksi terveydenhuollolle sekä suhteellinen edullisuus muihin hoitomuotoihin verrattuna.⁸

Valvotuissa käyttötiloissa autetaan erityisesti avun ulkopuolella eläviä ihmisiä terveyspalveluiden piiriin. Se on myös kustannustehokasta. Esimerkiksi puhdas pistosetti maksaa keskimäärin alle 10 senttiä, kun taas yhden Tulehtuneen pistosinfektion hoitaminen voi maksaa jopa kymmeniä tuhansia euroja.⁹

Kirjausehdotuksemme hallitusohjelmaan

1 Taataan katkeamattomat hoitopolut estämään huumekuolemia

Varmistetaan katkeamaton ja matalan kynnyksen päihdehoidon hoitopolku, joka sisältää liikkuvan työn resurssien turvaamisen sekä nopean vieroitushoitoon, laitostuntoutukseen ja avopäihdehoitoon pääsyn, yhdistettynä yksilöllisiin asumisratkaisuihin. Hoitopolun jatkumoa vahvistetaan rinnalla kulkevalla tuella sekä turvallisilla yhteisöillä, jotka tukevat kuntoutumista ja arkeen kiinnittymistä.

2 Otetaan käyttöön vaikuttavat ja tutkittuun tietoon perustuvat hoitokeinot

Otetaan käyttöön vaikuttavat ja tutkittuun tietoon perustuvat hoitokeinot, kuten esimerkiksi opioidikorvaushoito ja palkkiohoito sekä käynnistetään valvottu käyttöhuonekokeilu.

Puhdas pistosetti maksaa keskimäärin

< 10 snt

Yhden tulehtuneen pistosinfektion hoitaminen voi maksaa jopa

> 10 000 €

Puolitetaan huumekuolemat

1 Taataan katkeamattomat hoitopolut

 Aktiivisesti päihteitä käyttävä henkilö

En tiedä mistä saan apua, en jaksakaan enää päihteiden käyttöä.

Saavutettava palvelutarpeen arviointi

Palveluiden tarpeeni arvioidaan siellä, missä olen. Minua kuunnellaan ja näkemystäni kunnioitetaan.

Välitön pääsy vieroitukseen ja suoraan päihde-kuntoutukseen

Päsen vieroitushoitoon samana päivänä. Vieroitushoidosta pääsen suoraan päihde-kuntoutukseen, kun fyysiset vieroitus-oireeni ovat helpottaneet.

Monipuoliset asiakaslähtöiset kuntoutusjaksot

Kuntoutuksen pituus on määritelty tarpeeni perusteella, ja sitä tarkastellaan joustavasti. Minun tapauksessani kuntoutus kestää 12 viikkoa.

Kuntoutuksessa otetaan huomioon psyykkinen, fyysinen, sosiaalinen ja taloudellinen tilanteeni.

Saumaton yhteistyö ja liikkuminen palveluiden välillä tilanteiden muuttuessa

Retkahdan.* Tiedän, että saan nopeasti apua, enkä putoa palveluiden piiristä.

Tällä hetkellä tarvitsen vain lyhyen hoitojakson, sillä tilanteeseeni reagoitiin nopeasti ja sain apua riittävän varhaisessa vaiheessa.

Riittävä jatkotuki ja osallisuuden mahdollisuudet

Kuntoutuksen jälkeen minulla on asunto, arkea rytmittävää mielekästä tekemistä ja säännöllinen hoitokontakti.

*) Retkahdukset ovat osa riippuvuussairautta. Erilaiset karenssit hoitoonpääsyssä eivät ole perusteltuja ja palveluiden tulee toimia saumattomasti tilanteiden muuttuessa.

 Etsivä, jalkautuva työ sekä rinnalla kulkeva ja haittoja vähentävä työote toimivat hoitopolun perustana. Ne...

- ✓ **mahdollistavat** kaikkein haavoittuvimmassa asemassa ja palveluiden ulkopuolella olevien tavoittamisen ja saattamisen oikeiden palveluiden piiriin,
- ✓ **tukevat** päihteitä käyttävien henkilöiden elämänlaatua ja oikeuksien toteutumista,
- ✓ **ehkäisevät** hoitopolulta putoamista ja tukevat palveluihin takaisin kiinnittymistä,
- ✓ **vähentävät** päihdehaittoja ja -kuolleisuutta ja palveluiden tyhjäkäyntiä.

2 Otetaan käyttöön vaikuttavat ja tutkittuun tietoon perustuvat hoitokeinot

Korvaushoito

Yksi tutkimusti vaikuttavimmista tavoista vähentää opioidiriippuvuuden haittoja. Parhaimmillaan opioidikorvaushoidossa olevan potilaan riski kuolla voi jopa puolittua.

Palkkiohoito

Tukee päihteettömyyttä ja hoitoon sitoutumista. On osoittautunut tehokkaaksi menetelmäksi erityisesti stimulantti-riippuvuuden hoidossa.

Valvotut käyttötilat

Auttavat erityisesti avun ulkopuolella eläviä ihmisiä terveyspalveluiden piiriin sekä ehkäisevät huume-kuolemia.

3 Palautetaan nuorten luottamus tulevaan

Kohdentamalla vaikuttavaa ja kokonaisvaltaista tukea erityisesti haavoittuvassa asemassa oleville nuorille voimme vahvistaa heidän polkujaan kohti koulutusta ja työelämää.

Kun vaikeudet kasautuvat, riski pudokkuudesta kasvaa

Nuoret ovat hyvin moninainen ryhmä. Osa voi erinomaisesti, mutta osa kamppailee arjenhallinnan haasteiden, kasvavien paineiden ja epävarmuutta lisäävien yhteiskunnallisten muutosten keskellä. Yhä useampi jää työkyvyttömyyseläkkeelle esimerkiksi mielenterveysongelmien vuoksi.

Kun nuoret jäävät ilman tarvitsemaansa tukea juuri silloin, kun vaikeudet kasautuvat, lisääntyy riski pudota koulutuksesta, työstä ja yhteisöistä.

Nuorten kohdalla varhainen ja kokonaisvaltainen sosiaalinen kuntoutus on erityisen vaikuttavaa. Esimerkiksi vuonna 2025 Diakonissalaitoksen nuortenpalvelu Vamoksen valmennukselliseen toimintaan osallistuneista nuorista työ- ja koulutus-

poluille siirtyi 43 %. Yhden nuoren työllisyys- tai koulutuspolulle ohjautuminen tarkoittaa 5 000–7 000 euron vuosittaista taloudellista hyötyä yhteiskunnalle lisääntyneinä tuloina ja vähentyneinä tulonsiirtoina ja muina kustannuksina. Yhden nuoren Vamoksen valmennus puolestaan maksaa keskimäärin 3 500 €.¹⁰

Nuoret aloittavat usein työnteon osa-aika- ja keikkatyössä. Vähäinenkin työntekeä tarjoaa toimijuuden ja pystyvyyden kokemuksia sekä uskoa tulevaan. Erityisesti osa- ja täsmätyökykyisille sekä nuorille suojaosa on tarjonnut keinon yhdistää työ ja toimeentulo. Se on myös mahdollistanut asteittaisen palaamisen työelämään. Nyt on jo viitteitä siitä, että suojaosan poistaminen on passivoinut työelämään siirtyviä tai palaavia ja tuonut byrokraattisia haasteita.

Kirjausehdotuksemme hallitusohjelmaan

1 Varmistetaan nuorelle rinnalla kulkeva tuki

Uudistetaan nuorille suunnattu kuntoutus vaiheistetuksi ja tavoitteelliseksi kokonaisuudeksi, joka oikea aikaisesti ja varhaisessa vaiheessa tukee nuorten arjen hallintaa ja sosiaalista vahvistumista silloin, kun työhön ja koulutukseen suuntaavat palvelut eivät vielä ole ajankohtaisia, sekä ohjaa myöhemmässä vaiheessa kohti työtä ja koulutusta vaikuttavaksi todennettuja hyviä käytäntöjä ja vaikuttavuusinvestointeja hyödyntäen.

2 Taataan jokaiselle nuorelle toisen asteen koulutus

Huolehditään, että jokainen nuori saa vähintään toisen asteen koulutuksen. Tämän turvaamiseksi tarjotaan kohdennettua ja vaikuttavaksi todettua tukea heille, jotka ovat vaarassa jäädä peruskoulun varaan tai ovat vaarassa pudota toisen asteen koulutuksesta.

3 Tehdään työnteosta aina kannattavaa palauttamalla suojaosat

Palautetaan suojaosat tasolle, joka tekee työnteosta aidosti kannattavaa. Yleistuen rinnalla erityisesti toimeentulotuen ansiotulo-vähennyksellä on ratkaiseva rooli työnteon kannustavuuden ja taloudellisen perusturvan vahvistamisessa.

Varmistetaan nuorelle rinnalla kulkeva tuki

**Esimerkkinä
Diakonissa-
laitoksen
Vamos**

Vamoksessa jokainen nuori saa oman valmentajan, joka auttaa nuorta hänelle tärkeissä asioissa

- Tukea hyvinvointiin, arjen hallintaan ja tulevaisuuden suunnitteluun
- Rinnalla kulkemista elämän nivel-vaiheissa ja palveluissa asioissa
- Valmennusta opintoihin ja työelämään siirtymiseen

Suurimmat positiiviset muutokset näkyvät elämän-alueilla, jotka nuoret kokivat heikoimpina Vamokseen tullessa, erityisesti mielenterveydessä

2

Vamoksen aikana

Valmennus kestää keskimäärin

8 kk

Valmennus maksaa keskimäärin

3 650 €

3

Vamoksen jälkeen

2 390

nuorta osallistui Vamoksen toimintaan 2025

43 %

valmennuksen päättäneistä nuorista työ- ja koulutuspoluille

Yhteiskunnallinen hyöty:

Yhden henkilön osalta työllisyys- tai koulutuspolulle pääsy merkitsee **5 000–7 000 euron** vuosittaista taloudellista hyötyä yhteiskunnalle lisääntyneinä tuloina ja vähentyneinä tulonsiirtoina ja muina kustannuksina.

Vamoksesta saatava yhteiskunnallinen hyöty on jo ensimmäisen tarkasteluvuoden aikana

2 170 000 €

4 Ihmisarvo ei riipu paikasta tai papereista

Eriarvoisuuden kasvua kannattaa ehkäistä niin kotimaassa kuin globaalisti. Vahvistetaan osallisuutta, mahdollisuuksia työhön ja välttämättömiin sosiaali- ja terveyspalveluihin.

Eriarvoisuuden kasvu heikentää yhteiskuntien kriisinkestävyttä

Sekä Suomessa että maailmalla elää monenlaisissa haavoittuvissa asemisissä olevia ihmisiä, joiden oikeus turvalliseen arkeen tai välttämättömiin palveluihin ei toteudu. Kun ihmiset jäävät palvelujen ulkopuolelle, seuraukset näkyvät sekä inhimillisesti että yhteiskunnallisesti.

Työllistymisen ja kotoutumisen tukeminen kannattaa. Työ vahvistaa osallisuutta ja yhteiskunnalle tulee halvemmaksi sallia vastaanottorahaa saavan turvapaikanhakijan siirtyminen joustavasti verotuloja tuovaksi työntekijäksi.

Välttämättömien sosiaali- ja terveyspalvelujen on oltava saatavilla kaikille Suomessa oleskeleville. Hoidon rajaaminen ei vähennä paperittomuutta, vaan lisää epätoivoa ja varjo-yhteiskunnan riskiä. Lisäksi hoito ehkäisee raskaampien palvelujen tar-

vetta ja vähentää kansanterveydellisiä riskejä. Paperittomien tarkkaa määrää ei tiedetä, mutta saatavilla olevien tietojen perusteella voidaan arvioida, että Suomessa elää noin 3 000–4 000 paperitonta tai paperittoman kaltaisessa tilanteessa olevaa henkilöä.

Köyhyys ja sosiaalinen epätasa-arvo lisäävät konfliktien riskiä ja heikentävät yhteiskuntien kykyä selviytyä kriiseistä. Globaalin vastuun kantaminen on sekä arvovalinta että turvallisuuspoliittinen investointi.

Suomessa elää noin

3 500

paperitonta henkilöä

Kirjausehdotuksemme hallitusohjelmaan

1 Palautetaan kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden kaistanvaihto työperäisellä oleskeluluvalla

Palautetaan turvapaikkaa hakeneen henkilön mahdollisuus saada työperäinen oleskelulupa sekä korjataan ulkomaalaislain kohdat, joilla on vaikutusta maassa oleskeluun oleskeluluvan käsittelyn ajaksi sekä työnteko-oikeuteen.

2 Tehdään paperittomien sotepalveluista valtakunnallisesti yhdenvertaisia

Palautetaan välttämättömien sosiaali- ja terveyspalvelujen tarjoaminen paperittomana oleskeleville henkilöille kaikilla hyvinvointialueilla yhdenvertaisesti.

3 Vahvistetaan rauhaa ja demokratiaa torjumalla globaalia eriarvoisuutta

Suomi laatii pitkäjänteisen suunnitelman kehitysrahoituksen nostamisesta 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta ja vähiten kehittyville maille kohdistetun osuuden kasvattamisesta 0,2 prosenttiin bruttokansantulosta. Suomi edistää aktiivisesti YK-järjestelmän uudistamista senroolin vahvistamiseksi ja kasvattaa osallisuuttaan muussa kansainvälisessä yhteistyössä ja sitoumuksissa, esimerkiksi lapsiin, vammaisiin, ikääntyneisiin ja päihteiden käyttäjiin liittyen.

5 Väheneviä sote-resursseja on käytettävä vaikuttavasti

Leikkauslistojen tai palveluvalikoiman rajaamisen sijaan olisi tärkeää keskittyä siihen, miten käytössä olevat resurssit saataisiin käytettyä vaikuttavasti ihmisten palveluiden turvaamiseksi.

Säätelyn sijaan vaikuttavuutta

Julkisen talouden tilanne ja hyvinvointialueiden rahoitusongelmat haastavat välttämättömien sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamista tilanteessa, jossa samanaikaisesti huono-osaisuus ja pahoinvointi lisääntyvät.

Vaikuttavuusperusteiset hankinnat ja vaikuttavuusinvestoinnit voivat ra-

hoittaa itsensä ja tuottaa hyvinvointia kansalaisille sekä säästöjä julkiseen talouteen. Vaikuttavuusperusteisissa hankinnoissa julkinen sektori hankkii suoritteiden sijaan muutosta ja kustannusvaikuttavuutta. Muutospotentiaali esimerkiksi nuorisotyöttömyyden vähentämisessä on 300 miljoonaa euroa vuodessa ja lastensuojelutarpeen vähentämisessä 400 miljoonaa vuodessa.

Tiukat henkilöstön mitoitus- ja vaatimukset ja muut joustamattomat säätelyt nähdään usein palveluiden laadun takeena. Tällaiset vaatimukset eivät kuitenkaan mahdollista aina parhaiden toimintatapojen käyttöönottoa. Esimerkiksi hoivateknologian käyttöönotto voi parantaa asiakas- ja työturvallisuutta, palvelun laatua ja asiakaskokemusta sekä samalla vähentää henkilöstön kuormitusta.

Säästöpotentiaali
lastensuojelutarpeen
vähentämisessä on

400
miljoonaa €
vuodessa

Kirjausehdotuksemme hallitusohjelmaan

1 Muutetaan palveluiden hankintoja vaikuttavuusperusteisemmaksi

Julkisen talouden kestävyttä vahvistetaan vaikuttavuusperusteisilla hankinnoilla, jossa julkinen sektori maksaa vain todennetuista hyvinvointi- ja kustannusvaikutuksista. Otetaan käyttöön kannustin- ja rahoitusmekanismeja, jotka ohjaavat hyvinvointialueita ja kuntia ottamaan käyttöön vaikuttavuusperusteisia toiminta- ja rahoitusmalleja.

2 Kannustetaan palveluiden kehittämiseen purkamalla säätelyä

Mahdollistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden evoluutio purkamalla säätelyä. Sallitaan erilaiset kokeiluluonteiset palvelu- ja yhteistyömallit ratkaisujen kehittämiseksi. Puretaan voimakkaasti säätelyä kehityksen ja kokeilujen mahdollistamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa.

3 Huomioidaan teknologia henkilöstömitoituksissa ja palveluvaatimuksissa

Henkilöstömitoituksen sijaan lainsäädännössä pitää keskittyä laadun turvaamiseen muilla keinoilla. Mitoitusvaatimusten tulee myös joustaa ja moniammatillisuus sallia, sekä alalle tuloa helpottaa. Säätelyn tulee mahdollistaa henkilöstömitoituksen jousto näyttöön perustuen esimerkiksi uusia teknologisia ratkaisuja käyttöönotettaessa. Samanaikaisesti myös muita pakollisia vaatimuksia tulisi pyrkiä vähentämään tavalla, joka mahdollistaa innovaatiot palveluissa.

Lähdeluettelo

- 1) Diakonissalaitos (2026) Ihmisarvobarometri.
Diakonissalaitos.fi/ihmisarvobarometri
- 2) Valtion tukeman asuntorakentamisen keskus (VARKE). (2026). Asunnottomat 2026. Ympäristöministeriö. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-282-2>
- 3) Kaakinen, J. (2023). Selvitysraportti tarvittavista toimenpiteistä asunnottomuuden poistamiseksi vuoteen 2027 mennessä. Valtioneuvosto. <https://valtioneuvosto.fi/documents/1410903/40549091/Selvitysraportti+asunnottomuuden+poistamiseksi+vuoteen+2027+mennessa.pdf>
- 4) Tilastokeskus. (2025). Kuolemansyyt. Tilastokeskus. <https://stat.fi/fi/julkaisu/cme9ikd054sxb07vyyw9qyfyk>
- 5) Sordo, L. ym. (2017). Mortality risk during and after opioid substitution treatment: Systematic review and meta-analysis of cohort studies. BMJ, 357, j1550. <https://doi.org/10.1136/bmj.j1550>
- 6) Kailanto, S. & Viskari, T. (2023). Huumekuolemien ehkäisyn Suomen malli: Toimenpide-ehdotuksia ja ohjeita käytännön toteutukseen. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-112-2>
- 7) Santo, T. ym. (2021). Association of opioid agonist treatment with all-cause mortality and specific causes of death among people with opioid dependence: A systematic review and meta-analysis. JAMA Psychiatry, 78(9), 979–993. <https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2021.0976>
- 8) Suomen Tiedeakatemia. (2025). Tiedettä tiiviisti: Miten vastata alfa-PVP:n eli ”peukun” aiheuttamiin haasteisiin? Tutkimuspohjaisia suosituksia huumeongelman hoitoon. https://acadsci.fi/wp-content/uploads/2025/10/Tiedetta-tiiviisti_alfaPVP.pdf
- 9) EHYT ry, Hyvinvointiala Hali ry & FCG Finnish Consulting Group. (2026). Yksilön valinnasta yhteiskunnan kannettavaksi? Selvitys päihteidenkäytön kustannuksien kumuloitumisesta Suomessa. EHYT ry. https://ehyt.fi/wp-content/uploads/2026/05/HaliEHYT_Paihdeselvitys-B5-WEB-1.pdf
- 10) Merikukka, M., ym. (2021). Vamos-nuortenpalvelun vaikuttavuustutkimus. Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö (ITLA). https://www.diaconissalaitos.fi/wp-content/uploads/sites/7/2025/11/Diaconissalaitos_Isla_Vamos-nuortenpalvelun-vaikuttavuustutkimus.pdf

Muistiinpanoja

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Diakonissa-
laitos

Ihmisistähän tässä on kysymys.

Lue
lisää!

Diakonissalaitos.fi/vaalit2027

Lisätietoja:

Miinukka Tuominen

Vaikuttamistyön päällikkö

miinukka.tuominen@diakonissalaitos.fi • 040 705 8256